

บทที่ 2

จิตนิยมเชิงอภิปรัชญาของเบอร์คเลย์

1.1 ความนำ

ในการศึกษาวิชาปรัชญาเราสามารถแบ่งเนื้อหาในขอบเขตของวิชาปรัชญาออกได้เป็น 3 สาขา คือ อภิปรัชญา (Metaphysics) ญาณวิทยา (Epistemology) และคุณวิทยา (Axiology)

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายจะวิจัยปัญหาที่อยู่ในขอบข่ายของสาขาอภิปรัชญา และญาณวิทยาซึ่งเป็นสาขาปรัชญาที่ว่าด้วยสิ่งแท้จริงและความรู้เกี่ยวกับสิ่งแท้จริงนั้นคือ ปัญหาของลัทธิจิตนิยมเชิงอภิปรัชญาที่ว่า โลกภายนอกมีอยู่อย่างไร มันมีความเป็นจริงเป็นอิสระจากการรับรู้ของเราหรือไม่

จิตนิยม (Idealism) เป็นคำที่มีความหมายกำกวมในวิชาปรัชญา ผู้บางคนก็แปล Idealism ว่าอุดมการณ์นิยม ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษว่า Ideal + ism คำว่าจิตนิยมมีนัยจะมาจากคำว่า spiritualism มากกว่า แต่คำ ๆ นี้ในความเข้าใจของคนทั่วไปมันหมายถึงลัทธิที่เชื่อว่า คนเราอาจจะติดต่อกับวิญญาณที่ไร้ร่างกายได้

ส่วน Idealism ในที่นี้หมายถึงแต่เพียงว่า โลกภายนอกมีจิตเป็นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้จิตนิยมในความหมายนี้ เพราะใช้กันแพร่หลายกว่า

จิตนิยม (Idealism) ในที่นี้หมายถึงลัทธิที่สอนว่าจะอะไรที่มีอยู่หรืออาจจะรู้ได้ความมีอยู่จะต้องเป็นเรื่องของจิต ผู้ที่ไม่ชินกับความคิดทางปรัชญาก็มักจะทึกทักว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะสามัญสำนึกบอกเราว่า โต๊ะ เก้าอี้ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และวัตถุ

ต่าง ๆ เหล่านี้ก็ยังจะมีอยู่ตลอดไป เรายังคิดว่า สสารมีอยู่ทุกจุดจิตใด ๆ ในโลกเป็นเวลานาน จึง เป็นการยากที่จะสรุปว่าสสาร เป็นผลผลิตของจิต
 ก่อนที่จะพูดถึง จิตนิยมของ เบอร์กเลีย์ จะพูดถึงทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับจิตนิยม
 แดพอสังเขป

๑.๒ ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับจิตนิยม

- ๑. จิตนิยมปรนัย (Objective Idealism)
- ๒. จิตนิยมอัตนัย (Subjective Idealism)
- ๓. จิตนิยมแบบไลบ์นิซ (Idealism of Leibniz)
- ๔. สรรพจิตนิยม (Panpsychism)
- ๕. จิตนิยมแบบเจตจำนงนิยม (Voluntaristic Idealism)
- ๖. จิตนิยมของคานท์ (Kantian Idealism)
- ๗. จิตนิยมอสัมพัทธ์ (Absolute Idealism)
- ๘. จิตนิยมสมัยใหม่ (The New Idealism หรือ Neo-Idealism)

๑. จิตนิยมปรนัย (Objective Idealism) หรือ จิตนิยมแบบปลาโต (Platonic Idealism) เป็นจิตนิยมที่เก่าแก่ที่สุดของยุโรป จิตนิยมของปลาโตไม่ใช่จิตนิยมแบบจิตที่ถือว่า ทุกอย่างในโลกต้อง เป็นจิต แต่คำสอนของปลาโตมีว่า สิ่งแท้จริงคือมโนคติ (ideas) และมโนคติไม่ไ้มีสภาพเป็นจิตอย่างแท้จริง เขาตั้งใจหมายความว่ามัน เป็นสิ่งปรนัย หรือที่ตัว เขาเองเรียกว่า "แบบ" (form) มันไม่ใช่สสาร แต่เป็นสารัตถะหรือแม่แบบนิรันดร หรือมาตรฐานสำหรับสิ่งที่มีผัสสะได้ ส่วนโลกแห่งผัสสะนั้นมีฐานะ เป็นเงาของ โลกแห่งมโนคติเท่านั้น เราย่อมมโนคติได้โดยใช้เหตุผล หรือสติปัญญาเข้าใจ

จิตนิยมของปลาโกลาเรียกว่า "อุดมการณ์นิยม" ก็จะเหมาะที่เดียว เพราะปรัชญาของเขาคูล้าย ๆ กับอุดมการณ์นิยมของคนทั่วไปในสมัยใหม่ที่มุ่งหน้าประพาศิคนเพื่อบรรลุอุดมการณ์ หรืออุดมคติที่สูงขึ้นไป

๒. จิตนิยมอัตนัย หรือจิตนิยมเชิงอัตวิสัย (Subjective Idealism) จิตนิยมของ เบอรัค เลนก็จัดอยู่ในทฤษฎีนี้ ซึ่งถือว่าโลกมีแต่จิต เท่านั้นที่เป็นสิ่งแท้จริง ที่เรียกว่าสิ่งภายนอกเป็นเพียง สัตถุขานของจิตที่รับรู้โดยผ่านทางประสาทสัมผัส ความนึกเช่นนี้บางคนก็เรียกว่า อัตนัยนิยม (Subjectivism) บางคนก็เรียกว่า มโนนิยม (psychism) บางคนก็เรียกมโนสนิยม (Mentalism)

ปรัชญาของ เบอรัค เลนนี้จะกล่าวถึงอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

๓. จิตนิยมของไลบ์นิซ (Idealism of Leibniz)

ไลบ์นิซ เชื่อว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เห็นรอบตัวเรานั้นมีความเป็นอยู่จริง ๆ แบบปรนัย โดยไม่ขึ้นกับจิตที่รับรู้มัน เพียงแต่ว่าสิ่งที่เราพบเห็นแทนที่มันจะเป็นสสาร แต่ส่วนลึกภายในจริง ๆ ของมันมีลักษณะเป็นจิต กล่าวคือคุณสมบัติต่าง ๆ ทางกายภาพ เช่น ขนาด รูปร่าง ก็เป็นหน่วยจิต ก็เป็นวิญญาณน้อย ๆ มีสัญชาตญาณและพัฒนาตัวเองได้ เป็นศูนย์กลางของพลังมากกว่าจะเป็นอะไรที่เป็นสสาร ไลบ์นิซ เรียกหน่วยย่อยเหล่านี้ว่าโมนาค (monad)

๔. สรรพจิตนิยม (Panpsychism)

สรรพจิตนิยมโดยทั่วไปสอนว่า ทุก ๆ สิ่งมีจิต จิตจึงไม่ใช่ผลลัพธ์ระยะยาวของวิวัฒนาการ คือ เมื่อสิ่งที่มีชีวิตพัฒนาศูนย์กลางประสาทจนเป็นมันสมองแล้ว แต่จิตเป็นสิ่งพื้นฐานในธรรมชาติ

เพราะฉะนั้น อนาคตทุกส่วนในเอกภพมีชีวิต มนัส และความจำ โลกทั้งโลกไม่ว่าจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตล้วนแล้วแต่มีชีวิตและมนัสทั้งสิ้น

๑. จี ที คัมลิว แพททริก, ปรัชญาเบื้องต้น, แปลจาก Introduction To Philosophy โดย กิรีติ บุญเจ้า (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕ หน้า ๑๗๕.

๕. จิตนิยมแบบเจกจำนงนิยม (Voluntaristic Idealism)

ตัวแทนที่เด่นชัดที่สุดของลัทธินี้คือ โซ เพนฮาวเออร์ (Schopenhauer) เขาเขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ The World as Will โดยเริ่มค้นคว้าประโยคที่ว่า "โลกเป็นมโนคติของข้าพเจ้า"^๑

คำพูดนี้รู้สึกเหมือนปรัชญาของ เบอรัค เลย์ แต่ต่างกันตรงที่ว่าจิตนิยมของ เบอรัค เลย์ เป็นแบบอักษณนิยม ในขณะที่โซ เพนฮาวเออร์ เป็นปรนัย

โซ เพนฮาวเออร์ถือว่า โลกภายนอกที่เราเห็น ไก่บิน กล้วยไม้ เป็นเพียงการแสดงออกภายนอกของ เจกจำนงสากล ซึ่งเป็นจิต โลกนี้จึงไม่ใช่แค่เพียงมโนคติลอย ๆ แต่มีความเป็นจริงปรนัยรองรับ นั่นคือ เจกจำนงอสังกัมพัทธ์

๖. จิตนิยมของคานท์

คุณเห็น ๆ กลายกับจิตนิยมของ เบอรัค เลย์ แต่คานท์ไม่ปฏิเสธว่าไม่มีความเป็นจริง ปรนัยอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทั้ง ๆ ที่เรารู้ โลกนี้โดยผ่านการประทัมตราตาม โครงสร้างของมโนคติของเรา

เพราะฉะนั้น ความจริงเป็นมโนคติ จากการกระทำของมโนคติอสังกัมพัทธ์ แต่มีสละมาจากไหน คานท์คิดว่าจะคงมีพื้นฐานสำหรับอสังกัมพัทธ์เหมือนกัน สิ่งนี้จะคง เป็นจริงปรนัย แต่เราไม่สามารถรู้มันตามจริงได้ เพราะเมื่อรู้มันก็ต้องรู้ภายใต้เงื่อนไขของการรู้ คือ ภายใต้แบบของอสังกัมพัทธ์ (forms of sensation) และประเภทของความเข้าใจ (categories of understanding)^๑

เรารู้ความเป็นจริงตามที่มันปรากฏไม่ใช่ตามที่มันเป็นจริง เพราะเหตุนี้ ปรัชญาของคานท์จึงมักจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มลัทธิปรากฏการณ์นิยม หรือ phenomenalism

---

๑ จี ที คัลลว แพททริก, ปรัชญาเบื้องต้น, แปลจาก Introduction To Philosophy, โดย กิรีติ นูญเจือ หน้า ๓๗๘.

๑. จิตนิยมอสมัพัทธ์

หลังจากคานท์ก็มีฟีกเต (Fichte) ซึ่งถือว่าความจริงทั้งหมดถูกกลืนอยู่ใน-
อิตตา (Ego) อิตตาอสมัพัทธ์ (Absolute Ego) เป็นความจริงสูงสุด เพราะฉะนั้น
จึง เริ่มมีปรัชญาอสมัพัทธ์ เกิดขึ้นในกลุ่มนี้มีเฮเกลที่โด่งดังที่สุด

ความเป็นจริงสำหรับเฮเกลก็คือความคิด และเป็นความคิดที่เดินตามเหตุผล
ความคิดของเฮเกลที่ว่า โลกเป็นกระบวนการพัฒนายิ่งใหญ่นั้นนับว่าจับใจมาก ซึ่งตรงกับ
ความคิดของอริสโตเติล และคาร์วิน แต่เฮเกลไม่ได้คิดเพียงว่าโลกเป็นกระบวนการ
พัฒนาเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการของความคิดด้วย กระบวนการนี้มีจุดหมายที่สร้างสรรค์
ศิลปะปรัชญาและศาสนา

๒. อุดมการณ์นิยมสมัยใหม่

หลังจากเฮเกลก็มีระบบปรัชญาจิตนิยมปรนัย เกิดขึ้นอีกหลายระบบ โดยได้รับความ
คิดบางส่วนจากเฮเกล คานท์ ฟีกเต กลายเป็นกระแสความคิดสายใหม่แห่งยุค มีตัวแทน
ที่เป็นนักคิดชั้นนำในเยอรมนี อิตาลี อังกฤษ และอเมริกา ระบบเหล่านี้มีระดับคิดเพี้ยน
กันตั้งแต่จิตนิยมอสมัพัทธ์ (Absolute Idealism) อ่อนลงมาเป็นจิตนิยมแบบ เทวนิยม
ไหลลงมาจนถึงจิตนิยมแบบ เจตจำนงนิยม (Voluntaristic idealism)

บุคคลนิยม (personalism) และที่สครรพจิตนิยม (panpsychism)

นักจิตนิยมอังกฤษที่เด่น ๆ มี กรีน (T.H.Green) แพรคเลย์ (F.H.Bradley)
แม็กแท็กการ์ต (I.M.E.McTaggart) โบเซนแควต (Bernard Bosanquet)
ในอเมริกาก็มีมอร์ริส (G.S.Morris) รอยส์ (Josiah Royce) เป็นต้น

๑ จี ที กัมดิวิ แพททริก. ปรัชญาเบื้องต้น. แปลโดย กุศลจิต บุญเรือง, หน้า ๑๗๙

๑.๓ จิตนิยมเชิงอภิปรัชญาของ เบอกร์เลย์

ปรัชญาของ เบอกร์เลย์นั้นพัฒนามาจากลอคแนอน เพราะทั้งสองต่างก็เห็นว่า ความรทกขางมาจากประสมการณ และสามารถวิเคราะหฺงไ้เป็นมโนคติ (idea)

ลอคเริ่มทบทวนฐึวามรจากสมมติฐานที่ว่า "มโนคติคือวัตถุแห่งความคิด" ซึ่ง เขาแสดงความคิดไว้วา

มโนคติคือวัตถุแห่งความคิดมนุษย์ทุกคนมีจิตสำนึกของตนเองว่า

เขาคิดและในระหว่างการคิดนั้น จิตของ เขาถูกใช้ไปเกี่ยวข้องกับ

มโนคติที่มีอยู่มันเป็นความสงสัยที่แล้ว ๆ นวาว ในจิตมนุษย์มีมโนคติ

อยู่มากมาย เช่น มโนคติที่แสดงออกเป็นคำ ๆ เช่น "ความขาว"

"ความแข็ง" "ความหวาน" "การคิด" "การเคลื่อนไหว" "คน" "ช้าง"

"ทองทัพ" "ความเมา" และอื่น ๆ"

---

1 A.J. Ayer and Raymon Winch, British Empirical Philosophers: Locke, Berkeley, Hume, Reid and J.S. Mill, 4th. ed. (London: Routledge and Kegan Paul, 1965), p.42.

"Idea is the object of thinking.-- Every man being conscious to himself, that he thinks, and that which his mind is applied about, whilst thinking, being the ideas that are there, it is past doubt that men have in their mind several ideas, such as are those expressed by the words, 'whiteness' 'sweetness' 'thinking' 'motion' 'man' 'elephant' 'army' 'drunkenness' and others."

เบอร์กเลย์ได้รับบทตั้งของลอคมา โดยเริ่มกนทฤษฎีความรู้ของเขา
เป็นที่แน่ชัดว่า ใครก็ตามที่ไ้สำรวจวัตถุแห่งความรู้
ของมนุษย์แล้ว วัตถุแห่งความรู้ เหล่านั้นจะคง เป็น
มโนคติที่(๑) กำลังจะประทับอยู่บนประสาทสัมผัสหรือ(๒)
ถูกรับรูณอารมณ์และการกระทำของจิต หรือ(๓)
มโนคติที่ถูกสร้างขึ้นโดยความช่วยเหลือของความทรงจำ
และจินตนาการ ซึ่งอาจจะเกิดการผสมผสานการแยกแยะ
หรือเป็นเพียงตัวแทนของมโนคติที่ถูกรับรู่มาก่อนในวิถีทาง
ที่กล่าวมาข้างต้น

จะเห็นว่าทั้งลอคและเบอร์กเลย์เริ่มกนทฤษฎีสมมติฐาน (hypothesis)
อันเดียวกัน คือ เริ่มวิเคราะห์ที่ "มโนคติ" แต่ทั้งลอคและเบอร์กเลย์ยังใช้มโนคติ
อย่างกว้าง ๆ ไม่รัดกุมเหมือนฮูม (Hume) ฮูมอธิบายไ้ละเอียดเพราะเขาแยก
อธิบายลักษณะการ เกิดของมโนคติเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะแรกที่สัมผัสเราไ้จาก
ประสบการณ์โดยตรง มีความชัดเจน สดใส ประทับใจ เราเรียกว่าภาพประทับใจ
(Impressions) ครั้นเหตุการณ์ผ่านไป สิ่งกระตุ้นภายนอกไม่กระทบประสาทโดยตรง
แต่เรายังนึกภาพไ้ดัง ๆ ไม่ชัดเจนสดใสเหมือนขณะมีสัมผัส ภาพนี้แหละที่เราเรียก

---

๑ George Berkeley, The Principles of Human Knowledge,
Collins, 1962, p.247. "It is evident to anyone who takes a
survey of th objects of human knowledge, that they are either
ideas(1) actually imprinted on the senses, or else such as
are(2) perceived by attending to the passions and operations of
the mind, or lastly(3) ideas formed by help of memory and
imagination, either compounding, dividing, or barely representing
those originally perceived in the aforesaid ways."

ว่า มโนคติ (ideas) พุ่ง่าย ๆ ก็คือ สภาพของผัสสะที่ยังค้างอยู่ในความทรงจำหรือ
อีกนัยหนึ่ง เป็นภาพประต้อมีใจอย่างเลื่อนลางนั่นเอง^๑

ถ้าเปรียบเทียบระหว่างโลก เบอร์กเลย์ และผม จะเห็นว่าลึกลับในมโนคติใน
ความหมายที่กว้างมาก อะไรก็ตามซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์เข้าใจได้ เมื่อเขาคิด สิ่งนั้นเรียก
ว่า "มโนคติ"^๒

พลั้ง เบอร์กเลย์มีจุดหนึ่งที่สำคัญระหว่างมโนคติของโลกกับ เบอร์กเลย์ คือ
เบอร์กเลย์ไม่เคยบอกว่า มโนคติเป็นตัวแทนของวัตถุ แต่

อะไรก็ตามที่เบอร์กเลย์เรียกวามโนคติ มันมีใจมโนคติของสิ่งต่าง ๆ
มันไม่ใช่ตัวแทนของสิ่งที่มีอยู่นอกเหนือตัวของมันเอง มันเป็นสิ่งที่มีอยู่นั้นเอง
เมื่อรับรู้มโนคติ เราไม่ได้รับรูภาพของสิ่งที่เราสัมผัสได้ แต่เรารับรู้สิ่งที่เรา
สัมผัสนั่นเอง^๓

จะเห็นว่าเราไม่อาจรับรู้สิ่งที่สัมผัสได้ (sensible thing) โดยแยก
จากผัสสะ (sensation) หรือจากการรับรู้ (Perception)

เพราะฉะนั้น การมีอยู่ของมันก็คือการถูกรับรู้ หรือถูกรู้ (Their being is to
be perceived or known)

๑ กิริติ บุญเจือ, ปรัชญาเบื้องต้นและกรณีศึกษาเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์กวีวิชาการพิมพ์, ๒๕๑๒), หน้า ๑๓๖.

๒ C.B. Martin and D.M. Armstrong, Modern Studies in
Philosophy, (London:University of Notre Dame Press, 1968), p.4.

๓ Frederick Copleston, S.J., A History of Philosophy,
vol.5. 4th ed. (London:Burns and Oates, 1968), p.228.

"What Berkeley calls ideas are not ideas of things. They
do not represent entities beyond themselves: they are themselves
entities. In perceiving ideas we perceive, not images of sensible
things, but sensible things themselves."

เมื่อเราไม่อาจรับรู้สิ่งอื่นที่อยู่นอกเหนือโนคติได้ มโนคติของ เบอว์กเลย์จึงมี
ค่าเท่ากับวัตถุ

การที่เบอว์กเลย์กล่าวว่าสิ่งที่เราสัมผัสได้คือ มโนคตินั้นเอง เป็นการปฏิเสธสาร
(material substance) ของลัทธิ และยอมรับว่าการมีอยู่คือการถูกรับรู้ (To be is
is to be percived หรือ Esse est percipi) ดังกล่าวนี้เป็นสูตรปรัชญาของ
เบอว์กเลย์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป

เบอว์กเลย์ปฏิเสธลัทธิอย่างไบบ้าง

เบอว์กเลย์เห็นว่าลัทธิทำผิดที่ไปแยกความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติปฐมภูมิและ
คุณสมบัติทุติยภูมิออกจากกัน

สำหรับลัทธิ คุณสมบัติปฐมภูมิ^๑ แยกต่างจากคุณสมบัติทุติยภูมิในแง่ที่ว่าคุณสมบัติ
ปฐมภูมิเป็นคุณสมบัติจริงของวัตถุ ส่วนคุณสมบัติทุติยภูมินั้น เป็นอัตวิสัย (subjective)
ที่มีอยู่ในใจ

แต่เบอว์กเลย์เห็นว่า คุณสมบัติทุติยภูมิและคุณสมบัติปฐมภูมินั้นเหมือนกัน เขารับ
ได้ เพราะมันเป็นมโนคติในจิตใจเรา เช่น เวลากินเกลือ สิ่งที่เรา รู้จักคือ จินตภาพ
(image) ของความเค็มจะอยู่ในใจเรา หรือถ้าเห็นโต๊ะโต๊ะก็อยู่ในใจเรา

๑ คุณสมบัติปฐมภูมิ (primary quality) หมายถึงคุณสมบัติที่ติดอยู่กับหน่วย
ของสสารมีอยู่โดยไม่ขึ้นกับบรรณาการที่จะมารับรู้ได้แก่รูปทรง ความแฉกวาง รูปร่าง การ
เคลื่อน การอยู่นิ่ง จำนวน (Solidity, extension figure, motion, rest, number)
ส่วนคุณสมบัติทุติยภูมิ (Secondary quality) หมายถึงคุณสมบัติที่เกิดจากหน่วยของ
สสาร เราสมรรถภาพจึง เป็นคุณสมบัติที่ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของสิ่งเดียวกัน อันอาจจะมี
คุณสมบัติทุติยภูมิกางกันตามสภาพของสมรรถภาพได้แก่ สี เสียง กลิ่น รส ความร้อน
ความเย็น ความแข็ง ความฉุน เป็นต้น

เพราะฉะนั้น รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสทั้งหมดเป็นภาพในใจ ไม่ว่าคุณภาพปฐมภูมิ หรือทุติยภูมิ ล้วนแต่เป็นมโนคติทั้งสิ้น เมื่อเป็นมโนคติมันต้องมีอยู่ในใจ

เบอร์กเลย์จึงขยายลึกลงที่ว่า คุณภาพปฐมภูมิก็เป็นอัตวิสัย (subjective) เหมือนกัน คือ จะมีอยู่ได้เฉพาะในจิตใจ ในทรงความคิด หรือในวิญญาณ (soul) เท่านั้น
ความเห็นนี้เบอร์กเลย์เขียนไว้ว่า

แต่เป็นสิ่งที่แนบมาจากสิ่งที่เราแสดงไว้แล้วว่า การกินที่ปรากฏและการเคลื่อนที่เป็นเพียง มโนคติที่มีอยู่ในจิตเท่านั้น และมโนคตินั้นมัน จะเหมือนสิ่งอื่นไม่ได้ นอกจากมโนคติเท่านั้น และผลก็คือทั้งมโนคติและแบบต่างก็ไม่มีอยู่ในสิ่งที่ไม่ถูกรับรู้^๑

สำหรับ เบอร์กเลย์นั้น เป็นไปไม่ได้ที่เหี้ยวที่เราจะไปแยกคุณภาพปฐมภูมิออกจากคุณภาพอื่น ๆ ในวัตถุ เพราะว่าแต่ละเหี้ยวได้เลย แม้ในความคิดเรายังแยกไม่ได้ เช่น เวลาเรานึกถึงสี คง เป็นการยากที่เหี้ยวที่จะลึกลงสีใด ๆ โดยไม่มีการกินที่ สิ่งที่มีสีก็คือสีพร้อม การกินที่

เบอร์กเลย์เองยังสรุปความคิดนี้ไว้ว่า

ถ้าจะพูดสั้น ๆ แล้วการแยกการกินที่ปรากฏ และการเคลื่อนไหวออกจากคุณภาพอื่น ๆ นั้น เป็นสิ่งที่เราไม่มีทางรับรู้ได้เลย^๒

1 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge, sec.9 pp.249. "But it is evident from what we have already shown, that extension, figure, and motion are only ideas existing in the mind, and that an idea can be like nothing but another idea, and that consequently neither they nor their archetypes can exist in an unperceiving substance."

2 Ibid., p.250 "In short, extension, figure, and motion, abstracted from all other qualities, are inconceivable."

ที่ได้ออกบอกว่า การกินที่มีอยู่อย่างสากล (general) โดยไม่ขึ้นกับจิต แต่มีอยู่ในสาร (substance) เป็นเรื่องน่าแปลกมากสำหรับ เบอร์กเลย์ เพราะเขาถือว่า การกินที่รูปร่างและการเคลื่อนไหว ไม่ว่าจะ เป็นเร็ว ช้า เล็ก ใหญ่ สิ่งเหล่านี้มันมีอยู่อย่างสัมพันธ์ (relative) คือขึ้นอยู่กับใจ

แม้แต่จำนวนนับ (number) มันก็เป็นสิ่งสัมพันธ์ที่มองเห็นได้ และคงขึ้นอยู่กับความเข้าใจของมนุษย์ เพราะถ้าเราไม่เข้าใจ เราจะรู้ไม่ไ้กว่าสิ่งหนึ่งยาวกี่ฟุต กี่หลา หรือกี่นิ้ว

เพราะฉะนั้น แต่ละหน่วยมันสัมพันธ์กับสิ่งเฉพาะ (particular) แล้วรวมกันเข้าเป็นมโนคติโดยมีจิตเป็นผู้ตัดสิน

จิตในปรัชญาของ เบอร์กเลย์ จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก คืออะไรจะมีอยู่ก็คงขึ้นอยู่กับจิตทั้งสิ้น เหตุใดอีกข้อหนึ่งที่เบอร์กเลย์ปฏิเสธสาร (substance) ของลัทธิก็คือ ถ้ามีสารใหม่ในลัทธิก็น่าจะรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติของสาร ก็ ถ้าไม่รูว่ามันเป็นอะไรก็ น่าจะรูว่ามันสัมพันธ์กับคุณสมบัติอย่างไร

อีกประการหนึ่ง ถ้าหากเราไม่สามารถรู้สารใดควยประสาทสัมผัส ก็ น่าจะรู้โดยควยเหตุผลแต่เราไม่รู้อะไรเลย เพราะฉะนั้นสารของลัทธิจึงเป็นส่วนเกินที่ไม่ก่อให้เกิดอะไรเลย

เมื่อการสมมติว่ามี แต่ไม่มีประโยชน์ก็เท่ากับว่าพระเจ้าสร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาโดยไม่มีควหมาย

---

1 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge, sec.12 p.250, "the unit relates to some particular combination of ideas arbitrarily put together by the mind"

เพื่อให้เห็นชัด การเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างลึอกกับเบอร์ดเลยก็
เปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างลึอกกับเบอร์ดเลย

สมมติว่าเรากินแอปเปิ้ลลูกหนึ่งซึ่งหวาน แข็ง และมีสีเขียว ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่ก่อให้เกิด
โมโนคติ (idea) หวาน แข็ง เขียว เราก็รู้ไม่ไคว่าเป็นแอปเปิ้ล เพราะฉะนั้น
แอปเปิ้ลจึงไม่ใช่อะไรอื่น นอกจากความสามารถที่ก่อให้เกิดโมโนคติ หวาน แข็ง เขียว

ในที่นี้จะให้สัญลักษณ์โมโนคิตหวาน แข็ง เขียวว่า มโนคติ ก.ข.ค. และ
สารทางวัตถุ (material substance) ว่า อ. กังรูป

สำหรับลึอก ในแอปเปิ้ลนี้มีคุณสมบัติปฐมภูมิบางอย่างก่อให้เกิดโมโนคติในใจเราได้
ลึอกพวกคล้ายกับว่า คุณสมบัติ ก. ข. ค. เกาะสาร (อ) อยู่ และลึอกยังน้อยกว่านี้มี อ.
อยู่ แต่เราก็ไม่รู้ว่ามันคืออะไร เพราะว่าถ้าหากไม่มี อ. คุณสมบัติเหล่านี้จะอยู่ที่ไหน หรือ
ถ้าแอปเปิ้ลลูกนี้เปลี่ยนเป็นสีเหลือง แต่ อ. ก็ยังอยู่ คือแม้จะอะไรจะเปลี่ยนไป แต่มีสิ่ง
หนึ่งที่ยังคงอยู่ สิ่งนั้นก็อ. แม้เราจะไม่เคยประสบ แต่ก็สมมติว่ามันมี เพราะว่าถ้าไม่มี อ.
จะมีสิ่งที่เปลี่ยนจากเขียว เป็นเหลืองได้อย่างไร ทั้ง ๆ ที่ยังมีแอปเปิ้ลอยู่

ทฤษฎีความรู้ของลึอกสรุปลงไถ่กาย ๆ ว่า เมื่อวัตถุไปกระทบประสาทสัมผัส จะ
ทำให้เกิดจินตภาพ (images) บนจอ คือมโนคตินั่นเอง เมื่อใดที่มโนคติสอดคล้องกับ
ความเป็นจริง (reality) ความรู้ก็จะเกิดขึ้น

ทฤษฎีของลึอกสนับสนุนไม่ขึ้นตรงที่ว่า ถ้าเราไม่รู้ความเป็นจริงโดยตรง เราจะ
รู้ไถ่อย่างไรว่า มโนคติสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่ เช่น เราเห็นเงาของคน ๆ
หนึ่งในกระจกหลาย ๆ แฉก โคมไฟไม่เคยเห็นหน้าจริง ๆ ของคนคนนั้นแล้ววางกระจก

ไวโนที่มีแสงสว่างต่างกัน หรือกระจกนั้นอาจเป็นกระจกสี กระจกเงา หรือกระจกนูน
ถ้ามีใครถามว่า รูปในกระจกไหนเหมือนหน้าจริงมากที่สุด
เราจะตอบได้ว่า รูปไหนเหมือน ในเมื่อไม่เคยเห็นหน้าจริง ๆ (the
original ของคน ๆ นั้นเลย มันเปรียบเทียบกันไม่ได้

เราจะพูดถึงการ เปรียบเทียบได้เมื่อมันอยู่ในฐานะที่จะเปรียบเทียบ เช่น เปรียบ
เทียบสี ๒ สีว่าสีหนึ่งสว่างกว่าอีกสีหนึ่ง เพราะเราเห็นทั้ง ๒ สี แต่เราจะเปรียบเทียบ
เทียบสิ่งที่เราประสบ (experience) กับสิ่งที่ เป็นจริง (real) ได้อย่างไร

โดยเหตุผลแล้วมันเป็นไปไม่ได้ เพราะเราไม่เคยเฉพาะสิ่งที่อยู่ในประสบการณ์
ของเรา แต่เราไม่อาจมีประสบการณ์มากไปกว่านั้น ลอง เปรียบเทียบระหว่างโต๊ะกับ
ประสบการณ์เกี่ยวกับโต๊ะ จะเห็นว่าทุกสิ่งที่เรารู้ เกี่ยวกับโต๊ะก็คือประสบการณ์ของเรา
เกี่ยวกับโต๊ะนั่นเอง (all you know about the desk is your desk experiences)¹

แต่เราไม่อาจเทียบประสบการณ์เกี่ยวกับโต๊ะกับโต๊ะจริงที่แยกออกจากประสบการณ์
ได้

เพราะฉะนั้น ถ้าคุณสมบัติปฐมภูมิจะเหมือนกับคุณสมบัติจริง ๆ ของวัตถุ หมายความว่า
แตกต่างกันเลยที่ไม่ว่า แม้แต่ตัวเองก็ตอบไม่ได้เหมือนกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ อะไรคือสิ่งที่จิตเรารับรู้โดยตรง (immediately known)

สำหรับเบอร์คเลย์ ถ้าหากสิ่ง ๆ หนึ่ง เราไม่เคยประสบมาก่อน แม้แต่ในความคิด
เราก็จะรู้ได้อย่างไรว่ามันมีจริง เราไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับสาร อ. โดยตรง
เพราะฉะนั้น เราจะยอมรับว่ามีสาร อ. ได้อย่างไร

1 John Hospers, An Introduction to Philosophical analysis,
2 d ed. (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1967), p 501.

เบอร์กเลย์ปฏิเสธเรื่องสาร (substance) ของโลกไว้ว่า

มีโนคติที่มีอยู่ในสิ่งที่ไม่ได้ถูกรับรู้นั้น

เป็นเรื่องซัดแย้งในตัวเองอย่างชัดเจน เพราะ

การมีมีโนคตินั้นเป็นสิ่งเดียวกันอย่างสิ้นเชิงกับ

การรับรู้ ดังนั้น สี รูปร่าง และคุณสมบัติ

ต่าง ๆ ในแบบเดียวกันจะมีอยู่ใกล้เมื่อถูกรับรู

จากนี้เป็นที่แน่ชัดว่า ไม่มีสารที่เราคิดถึงไม่ใกล้

หรือไม่มีสิ่งที่อยู่เบื้องหลังมีโนคติเหล่านี้

เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราได้โดยตรงก็คือมีโนคติ ก. ข. ค. เราไม่ว่า ก. ข. ค. มีหรือเปล่า แต่ที่เราเห็น ๆ ก็คือ มีโนคติ ก. ข. ค. มีจริง ส่วน อ. ก. ข. ค. นั้น เราสังเกตไม่ได้ (observe) สิ่งที่เราประสมคือมีโนคติที่เกิดขึ้นต่อเราเท่านั้น

ดังนั้น เบอร์กเลย์จึงสรุปว่า การมีอยู่ของสิ่ง ๆ หนึ่ง คือการที่มีมันเข้ามาอยู่ในใจของเรา หรือ "To be is to be perceived"

เบอร์กเลย์เป็นจิตนิยมเชิงอัตวิสัย หรืออัตนัย ก็โดยเหตุที่ถือว่า สิ่งต่าง ๆ มีอยู่ในจิต ไม่มีอะไรมีความเป็นอยู่อิสระพ้นจากจิต

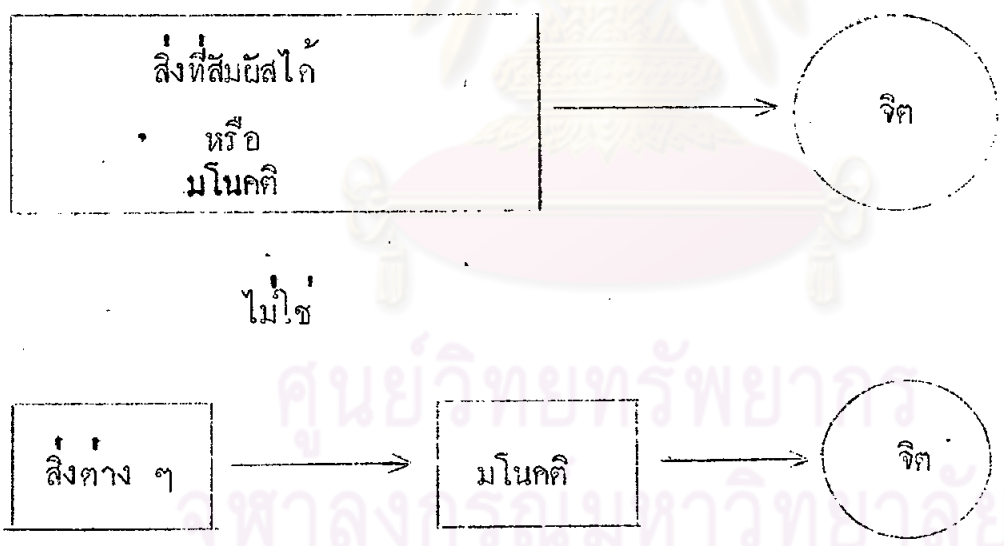
เมื่อเบอร์กเลย์บอกว่าไม่มี อ. ก. ข. ค. มีแต่มีโนคติ ก. มีโนคติ ข. และ มีโนคติ ค. จึงมีผู้โต้แย้งว่า ถ้าเช่นนั้นโลกนี้คงไม่มีวัตถุ ทุกสิ่งกลายเป็นความเพ้อฝันของมีโนคติไปหมดคณางนั้นหรือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 George Berkeley, The principle of Human Knowledge, sec. 7 p.249. "Now, for an idea to exist in an unperceiving thing is a manifest contradiction, for to have an idea is all one as to perceive; that therefore wherein color, figure, and the like qualities exist must perceive them; hence it is clear there can be no unthiking substance or substratum of those ideas."

ที่ออกเตอร์แฮมมวอล จอห์นสัน พิสูจน์โดยยกเท้าขึ้นและกอนหินอย่างแรงแล้ว
 บอกว่า "ข้าพเจ้าชอดานอย่างนี้" ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นกับออกเตอร์จอห์นสัน คือ
 ความเจ็บที่ปลายเท้า มันเป็นมโนคติ ก.ข.ค. การพิสูจน์ครั้งนี้จะเห็นว่าเบอร์กเลย์
 ไม่ไ้ปฏิเสธว่าไม่มีกอนหินในโลก แต่สิ่งที่เขาปฏิเสธคือสารทางวัตถุ (material
 substance) ที่มีความเป็นอยู่อิสระจากความกึกเท่านั้นเอง ลองเอามือและที่กอน
 หินดูสิ่งที่มีรู้สึกคือ มโนคติ ก. มโนคติ ข. และมโนคติ ค. เป็นต้น

เพราะเบอร์กเลย์ปฏิเสธวัตถุ (matter) หรือ สารทางวัตถุที่มีอยู่อิสระนอก
 สัญชาตญาณนี้เอง การรับรู้ครั้งหนึ่ง ๆ ของเบอร์กเลย์จึงมีเพียง ๒ จังหวะ (two-term
 theory of perception) ไม่ใช่ ๓ จังหวะอย่างลอค คังรูป

จากแผนผังนี้จะเห็นว่า มโนคติของ เบอิร์คเลย์ นั้น ไม่ใช่ตัวกลางระหว่างสิ่งของ กับจิต แต่มัน เป็นสิ่งที่จิตรับรู้นั้นเอง (They are sensible things themselves)¹

เพราะฉะนั้น ปรัชญาของ เบอิร์คเลย์ จึงมีแต่จิต กับมโนคติเท่านั้น เบอิร์คเลย์ จึง ไม่ใช่ เอกนิยม (Monism) เพราะความจริงของ เขา ไม่ใช่มีแต่จิตอย่าง เกี่ยว และ จะเป็นทวินิยม (Dualism) ก็ไม่ได้ เพราะไม่มีเรื่องกาย (body) กับจิต

ที่เรียกเบอิร์คเลย์ว่าเป็นจิตนิยมเชิงอัครวิสัยนี้ทำให้คนเข้าใจผิดว่าทุกสิ่งมีอยู่ใน จิตจริง ๆ แล้วเบอิร์คเลย์เลยไม่โกหกคือนั่น

ทฤษฎีของ เบอิร์คเลย์ ถ้าพิจารณาให้ดี จะเห็นว่ามันตรงกับสามัญสำนึกที่เดียว เบอิร์คเลย์ จวนเขียนจะเขียนปฏิฐานนิยม (Positivism) เต็มที่ (ถ้าไม่มีพระเจ้า) เพราะเขาถือว่าคำพูด(statement) จะจริงเมื่อทดสอบได้เท่านั้น เช่น เราจะรู้ว่า มีน้ำก็ต่อเมื่อเข้าไปในคอกมาแล้ว เห็นว่ามีน้ำอยู่^๒

"ความมีอยู่" ตามทัศนะของ เบอิร์คเลย์

เมื่อเบอิร์คเลย์พูดถึงการมีอยู่ เราสามารถวิเคราะห์ห้ออกได้ ๒ ความหมาย คือ

- ๑. การมีอยู่คือการถูกรับรู้ (Esse est percipi)
- ๒. การมีอยู่คือการ เป็นผู้รับรู้ (Esse est percipere)

ความหมายแรกคือ การมีอยู่โดยการถูกรับรู้ หรือ To be is to be perceived คือการมีอยู่ของมโนคติในตนเอง

ส่วนความหมายที่สอง คือ การมีอยู่โดยเป็นผู้รับรู้ (To be is to percieve) คือการมีอยู่ของจิตนั่นเอง

---

1 Copleston, A History of Philosophy, vol.5 p.288.
 2 Ibid., p. 220.
 3 Ibid.

โลกความมาแล้วว่า สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ได้เฉพาะ เมื่อถูกรับรู้ ไม่มีอะไรมีอยู่นอกจาก
สิ่งที่เรารับรู้โดยประสาทสัมผัส เราไม่อาจรับรู้อะไรได้ นอกจากมโนคติหรือผัสสะของ
เราเอง

การมีอยู่ของสิ่งต่างๆ เราจะพบไถว่ามันมีอยู่ เมื่อมันอยู่ในจิตใจจิตหนึ่ง เช่น
โต๊ะที่ข้าพเจ้าเขียนอยู่ ข้าพเจ้ากดาวไถ
มันมีอยู่ เพราะข้าพเจ้าเห็น และข้าพเจ้ารู้สึก
และถ้าข้าพเจ้าออกไปจากห้อง ก็ยังกดาวไถ
มันมีอยู่ในความหมายที่ว่า ข้าพเจ้ากลับมาเห็น
หรือไม่ก็เพราะว่าคนอื่นเห็นมัน

ข้อความข้างต้นของ เบอรัคเลย์นี้ จะเห็นว่า เป็นวิทยาศาสตร์มาก เราว่ามีโต๊ะ
ก็เพราะว่าเราเห็นมัน นับว่าเป็นความจริงที่พิสูจน์ได้ ทดสอบได้ ตรงตามสามัญสำนึก
มากที่สุด

แต่ประโยคที่ว่า "มโนคติมีอยู่ได้เฉพาะ เมื่อถูกรับรู้เท่านั้น" ทำให้ผู้แย้งไถว่า
ถ้าหากไม่ถูกรับรู้ สิ่งเหล่านั้นก็ถึงจะหายหมดลงอย่างนั้นหรือ

เบอรัคเลย์ตอบว่า ยังมีอยู่ คือ อยู่ในจิตของพระเจ้า เบอรัคเลย์ไม่ไถสอนว่า
จิตมนุษย์รองรับโลก และไม่ไถสอนว่าสิ่งต่าง ๆ จะคงอยู่ในจิตมนุษย์ แต่ขึ้นอยู่กับพระเจ้า
เพียงผู้เดียวเท่านั้น

๑ George Berkeley. The Principle of Human Knowledge.

sec.3, p.284. "The table I write on I say exists-that is I see
and feel it; and if I were out of my study I should say it
existed-meaning thereby that if I was in my study I might
perceive it, or some other spirit actually does perceive it."

พระเจ้าของ เบอว์ก เลยมีอำนาจมากมาย ก็คือ ทรงสามารถทุกอย่าง คือ ทรง
เป็นสรรพวิญญาณ (Omnipotent Spirit) ที่เดียว^๑

พระเจ้าของ เบอว์ก เลยนั้น เป็นพระเจ้าสร้างโลก พระองค์ทรง เป็นกฎธรรมชาติ
เสียเอง^๒ พระองค์เป็นผู้ส่งมโนคติทั้งหลาย เข้าสู่จิตมนุษย์ และเป็นผู้ให้สรรพสิ่ง
ทั้งหลายแก่มนุษย์^๓

เพราะฉะนั้น สรรพสิ่งในโลกนี้จึงมีอยู่ในฐานะที่เป็นมโนคติ และมโนคตินั้นก็ไม่
เคยมีอยู่เป็นอิสระจากสัญชาตญาณ ก็ว่ามันจะคงอยู่ในจิตใจจิตหนึ่ง

คำว่า "อยู่ในจิต" (to exist in the mind) เป็นคำที่มีความหมายกำกวม
มาก ในปรัชญาของ เบอว์ก เลย เพราะวลีนี้มันไม่มีความหมายเหมือนกับประโยคที่ว่า
สมองอยู่ในศีรษะ หรือประโยคที่ว่า Monday is in the week แต่คำว่า "อยู่ในจิต"
นี้มันหมายความว่า "ถูกรับรู้"

เพราะ เบอว์ก เลยปฏิบัติเสฐวัคตุดัง โคกกล่าวมาแล้ว เขาจึงสอนว่า คุณสมบัติที่เรา
สัมผัสได้ (sensible qualities) หรือสิ่งของ (things) หรือมโนคติ (idea)
หรือผัสสะ (sensation) หรือข้อมูลทางผัสสะ (sense-data) สิ่งเหล่านี้เมื่อเรา
รับรู้มัน มันจะเข้ามาอยู่ในจิตของเรา และสิ่งที่เข้ามาอยู่ในจิตของเรา มันจะต่างกับ
จิตของเราโดยสิ้นเชิง^๔

โดยปกติเวลาที่นักจิตนิยมพูดถึง "จิต" เขาจะกล่าวอย่างกว้าง ๆ คือ อาจจะ
หมายถึงสิ่งที่ไม่ใช่บุคคล (impersonal) หรืออาจจะหมาย "จิตใจ" (spirit)

1 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge,
sec. 152, p.272.

2 Ibid., p. 271.

3 Ibid., p. 271.

4 Ibid., p.268.

สำหรับ เบอร์กเลย์ จิตของเขาเป็นดังนี้
 ผู้ที่ดูวานและตัวกัมมันตภาพนี้เป็นสิ่ง
 ชาวเขาเรียกว่า จิต จิตใจ วิญญาณ
 หรือตัวข้าพเจ้าเอง^๑
 จิตใจนั้นเป็นหนึ่ง แฉกแยกไม่ได้
 และเป็นตัวกัมมันตภาพ เมื่อทำหน้าที่
 รับรู้ เราเรียกว่า ความเข้าใจและ
 เมื่อเป็นตัวก่อให้เกิดมโนคติ เราเรียกว่า
 เจตจำนง^๒

จะเห็นว่า เมื่อเบอร์กเลย์พูดถึงจิต เขามีใจหมายถึงสิ่งที่มีอยู่อย่างลึกลับ และ
 ไม่ใช่ตัวรองรับประสบการณ์ ซึ่งเราไม่เคยรู้จักอย่าง เช่น สารทางวัตถุของโลก
 จิตตามทรรศนะของ เบอร์กเลย์นั้น เป็นสิ่งที่มีสำนึก (conscious) รู้คิดได้
 เพราะจิตเป็นสิ่งที่อยู่อย่างสำนึกนี้เอง เบอร์กเลย์จึงเรียกสิ่งที่เป็นจิตว่า "สิ่งที่คิดได้"
 (thinking thing)^๓

^๑ George Berkeley, The Principle of Human Knowledge, p.248.

"This perceiving, active being is what I call mind, spirit, soul or myself."

^๒ Ibid., p254. "A spirit is one simple undivided, active being: as it perceives ideas it is called the understanding, and as it produces or otherwise operates about them it is called the will."

^๓ Ibid., 248.

โลกลาวแล้วว่า จิตมโนนั้นไม่สามารถทำให้เกิดมโนคติใดด้วยตัวเอง เช่น เราไม่สามารถจะมีมโนคติที่เกิดขึ้นได้ เมื่อเรากินเกลือ เราไม่มีสิทธิ์ที่จะเลือกได้ มันเค็มหรือไม่เค็ม หรือเวลาอยู่บนหัวโลกเหนือ เราก็กไม่มีสิทธิ์ที่จะเลือกหนาวหรือไม่หนาว หรือแม้ขณะที่เราล้มก้า เราจะเลือกเห็นหรือไม่เห็นก็ไม่ได้อ

เพราะฉะนั้น จะต้องมีจิต (spirit) อันส่งมโนคติเข้ามาสู่จิตเรา สิ่งนั้นจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากพระเจ้า

พระเจ้าของ เบอริค เลย์ เป็นผู้สร้างพิภพแสนสุข จิตมโนนั้นก็ เป็นสิ่งที่พระเจ้าสร้าง เพราะฉะนั้น การสร้างสรรคของมโนจึงอยู่ในวงแคบและจำกัด

เกี่ยวกับเรื่องนี้ เบอริค เลย์ แสดงความเห็นว่

...ข้าพเจ้าพบว่า มโนคติที่ข้าพเจ้ารับรู้นั้น

มันไม่ไค่ขึ้นอยู่กั้บเจตจำนงของข้าพเจ้า

... เพราะฉะนั้นมันจะก้องมีเจตจำนงอื่น

หรือจิตอื่น เป็นผู้อิให้เกิดขึ้น^๑

คณา เบอริค เลย์ เรียกผู้จัดระบบระเบียบของ โลกว่ ผู้มีอำนาจ (Author) ซึ่งหมายถึงพระเจ้านั้นเอง พระองค์ทรงเป็นสาเหตุของมโนคติ เป็นผู้กำหนดเหตุและผล (cause-effect) ตามพระประสงค์ของพระองค์ เบอริค เลย์ เรียกสิ่งนี้ ว่ สารกัมมันตภาพไร้รูปร่าง (incorporeal active substance) ^๒ หรือจิต (Spirit)^๒

1 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge, sec.26, p 254.

2 Ibid.

เบอร์ก์ เคยปฏิเสธสารทางวัตถุของโลก แต่ในที่นี้ผู้กล่าว เขาเองก็มาติดอยู่ที่สาร
 แดสารของ เบอร์ก์ แตกต่างกับของโลกตรงที่มีลักษณะ เป็นจิต (spiritual substance)
 เป็นสิ่งที่มีกัมมันตภาพ เป็นอานภาพและมีสมรรถภาพ

เพราะฉะนั้น การมีอยู่ของจิต จึงมีอยู่ในฐานะผู้รับ (Esse est percipi)
 (Esse est percipere) และจิตกายทัศนะของ เบอร์ก์ เลย์นั้นก็ไม่ไกลหมายถึง จิตมนุษย์ เท่านั้น แต่
 หมายถึงจิตพระเจ้าด้วย

จิตนั้น ไม่ว่าจะ เป็นจิตพระเจ้า หรือจิตมนุษย์ก็ตามแต่ เป็นจิตสาร (spiritual
 substance) ทั้งสิ้น

การมีอยู่ของ จิตตามทฤษฎีของ เบอร์ก์ เลย์นั้นไม่ใ้มีอยู่ เพื่อเป็นพื้นฐานรองรับ
 มโนคติ คือไม่ใ้มีอยู่อย่าง เป็น substratum รองรับคุณสมบัติของสสาร แต่การมีอยู่
 ของจิตตามทฤษฎีของ เบอร์ก์ เลย์นั้นอยู่ในฐานะที่เป็นตัวผู้รับ (agent of
 perception)²

เพราะฉะนั้น ความเป็นจริงของ เอกภพนั้นขึ้นอยู่กับมันถูกรับรู้ แม้แต่มนุษย์ก็ยังคง
 รับรู้โดยพระเจ้า

สูตรปรัชญาของ เบอร์ก์ เลย์จึง เป็นการมีอยู่คือการถูกรับรู้ (Esse est percipi)
 หาใช่การมีอยู่คือการเป็นผู้รับ (Esse est percipere) ไม่

คำว่า "อยู่ในจิต" จึง เป็นจุดสำคัญในปรัชญาของ เบอร์ก์ เลย์ เพราะคำว่า จิต
 ก็คือการรับรู้ โดยจิตนั้นมีความหมายตรงข้ามกันโดย

1 C.B. Martin and D.H. Armstrong, Modern Studies in Philosophy, (London: University of Notre Dame Press, 1968), p. 287.

2 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge, sec.27, p.254.

... วัตถุทั้งหลายที่เราคิดว่ามีอยู่ เป็นอภิมันตภาพ และ
การมีอยู่ของมันเป็นการถูกรับรู้ เท่านั้น ในขณะที่วิญญาณ
หรือจิตใจ เป็นอภิมันตภาพ ซึ่งการมีอยู่ของมัน ทำให้การ
ถูกรับรู้ไม่ แต่เป็นการรับรู้ และการคิด

จะเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้ว จิตกับสิ่งที่ถูกรับรู้ หรือมโนคติเป็นสิ่งแตกต่างกัน
อย่างตรงกันข้ามที่เกี่ยว

ธรรมชาติของจิตนั้นถือเป็นสิ่งรู้สึก มีอำนาจ มีชลาภาพ ส่วนมโนคติที่ไม่มีพลัง
ในตัวเอง เป็นอภิมันตภาพ นั่นหมายความว่า มโนคติไม่อาจเป็นสาเหตุของสิ่งอื่นได้

จิต ซึ่งเป็นตัวอภิมันตภาพ เท่านั้นที่เป็นสาเหตุให้เกิดมโนคติได้ ดังนั้น มโนคติ
หรือวัตถุแห่งความคิดใด ๆ ย่อมไม่อาจเป็นเหตุหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรได้
มโนคตินั้นไม่ใช่สาร จิตต่างหากที่เป็นตัวสาร ที่เรารู้อันคติได้เพราะอานุภาพและ
สมรรถภาพของจิตนั่นเอง

เพราะฉะนั้นคำว่า "อยู่ในจิต" พอจะวิเคราะห์ได้เป็น ๓ ความหมาย คือ

๑. ไม่อยู่ในวัตถุ (not in matter)
๒. ถูกรับรู้โดยจิตมนุษย์ (perceived by the human mind)
๓. ถูกรับรู้โดยจิตพระเจ้าเท่านั้น (perceived by the divine mind only)

1 George Berkoley, The Principle of Human Knowledge,
sec.139,p.170. "...all the unthinking objects of the mind
agree in that they are entirely passive, and their existence
consists only in being perceived; whereas a soul or spirit is
an active being, whose existence consists, not in being
perceived, but in perciving ideas and thinking."

2 Ibid., p.255.

ความหมายแรกคือการปฏิเสธสสาร (matter) ที่มีอยู่ยกยคนเอง เป็นอิสระ จากจิตคือ สสารทางวัตถุ (material substance) ของโลก แก่ความหมายนั้นขึ้น เกินไปสำหรับนักปรัชญา

การกล่าวว่า "อยู่ในจิต" คือ "ไม่อยู่ในวัตถุ" มันก็เหมือนกับที่กล่าวว่า อยู่ในสวรรค์ คือไม่อยู่ในโลกนั่นเอง ไม่ก่อให้เกิดความหรือความกระจางอะไรขึ้นมาเลย เป็น การคอมแบทกับปัญหา

ความหมายที่สองและที่สาม เป็นการถูกรับรู้ ก็ถูกรับรู้โดยจิตมนุษย์ และจิตพระเจ้า แต่ความหมายที่แท้จริงของคำว่า อยู่ในจิต ข้าพเจ้ามีความมั่นใจคือความหมายสุดท้ายมากที่สุด คือ อยู่ในจิตของพระเจ้า

แมเบอร์กเลยจะบอกว่า อะไรก็ตามที่ข้าพเจ้าเห็น มันคือสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็น ไม่ใช่ สิ่งที่ถูกบอกแถมมาจากสิ่งอื่น แคมโนคติที่ประทับลงบนประสาทสัมผัสของข้าพเจ้า ไม่ใช่ สิ่งที่ข้าพเจ้าสร้างมันขึ้น^๒

พระเจ้าเท่านั้นที่เป็นสาเหตุของสิ่งที่ถูกรับรู้ หรือมโนคติถูกรับรู้โดยพระเจ้า

เพราะฉะนั้น คำว่า "อยู่ในจิต" ก็คือการถูกรับรู้โดยอมตจิต หรือพระเจ้าเท่านั้น

เพราะ

พระองค์แค่เพียงผู้เดียว

ผู้ทรงสนับสนุนทุกอณูในร่างกาย

ผลงานภาพของพระองค์^๓

๑ C.B.martin and D.M. Armstrong, Modern Studies in Philosophy: Locke and Berkeley, A Collection of Critical Essays p. 295.

๒ โปรกพลิกไปคหน้า ๒๓.

๓ George Berkeley, The Principle of Human Knowledge., sec.247 p.271. "He alone it is who, "upholding all things by the word of His power",

จะเห็นว่า พระเจ้าของ เบอริค เลย์ เป็นคุณสมบัติที่พระเจ้าสามารถจริง ๆ
ถ้าหาพระเจ้าของเราไม่มีพระเจ้า เราจะไม่มีความอะไรเลย เพราะว่า พระเจ้า
ของ เบอริค เลย์ นั้น คือทุกสิ่งทุกอย่าง พระองค์เท่านั้นที่ทำให้ทุกอย่างเกิดขึ้น^๑

พระเจ้าของ เบอริค เลย์ นี้ เป็นผลมาจากการวิเคราะห์ทางประจักษ์(empirical
analysis) ของ เขา ใจจริงแล้ว เบอริค เลย์ จะ เชื่อพระเจ้าแค่ไหน ไม่สำคัญเท่าไร
สำคัญในที่นี้คือการที่เบอริค เลย์ นำเอาพระเจ้ามาคอบปัญหาการอธิบายจักรวาลนี้ จะทำให้
เบอริค เลย์ หลงใหลในศรัทธา และเป็นการชักเย่งตัวเอง เพราะ

สิ่งที่เราคือประสบการณ์ แต่เบอริค เลย์ กลับนำเอาสิ่งที่อยู่นอกเหนือประสบการณ์
ขึ้นมาเป็นสาเหตุของประสบการณ์

เราดูโดยง่ายว่ามีพระเจ้า ในเมื่อความรู้อะไรจะเกิดขึ้นได้มันต้องอยู่ในระยะของ
ประสบการณ์ (range of experience) ถ้าหากพระเจ้าไม่ใช่ประสบการณ์เราจะรู้
บางอย่างเกี่ยวกับพระเจ้าได้อย่างไร

ถ้าหากเราสามารถรู้สิ่งที่อยู่นอกประสบการณ์ได้ ทำไมสิ่งนั้นจึงไม่ใช่วัตถุ
(Physical objects)²

เพราะฉะนั้น การพูดว่า

๑. เราสามารถรู้แค่เพียงประสบการณ์เท่านั้น
  ๒. เราสามารถรู้ว่าพระเจ้านั้นอยู่ เพื่อเป็นสาเหตุของประสบการณ์
- ประโยคที่สอง ไม่ขัดแย้งกับประโยคแรกข้อใด

1 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge,
sec.247, p 271.

2 John Hospers, An Introduction to Philosophical Analysis,
pp. 523 - 524.

นี่เป็นการวิเคราะห์ของ Hospers ซึ่งใช้เหตุผลน่าฟังทีเดียว ในที่สุดจะสรุป
การมีอยู่ของมโนคติตามทรรศนะของ เบอร์กเลย์ว่า เป็นการมีอยู่ในสภาพที่ถูกรับรู้ เท่านั้น
ความแตกต่างระหว่างจิตกับมโนคติมันต่างกันโดยธรรมชาติ ชนิดที่ไม่มีลักษณะ
เหมือนกันเลยแม้แต่น้อย (it two kinds entirely distince and heterogenous)*
โดยเหตุที่มโนคตินั้นไม่ใช่พฤติกรรมหรือการ แสดงออกให้ปรากฏ (manifestation)
ของจิตเหมือนโลกของปรัชญาออปติคัล และการมีอยู่ของมโนคตินี้ก็ไม่ใช่แง่หนึ่งของจิต
อย่าง เช่นปรัชญาของสปีโนซา

กล่าวคือ มโนคตินั้นไม่ใช่คุณภาพ (mode) ของจิตแต่อย่างใด แก่ภาวะการมีอยู่
ของมโนคติตามทรรศนะของ เบอร์กเลย์ คือ การถูกรับรู้ เท่านั้น

สรุป

พิจารณาคามมติของ เบอร์กเลย์แล้ว จะเห็นว่าความตั้งใจของ เบอร์กเลย์ คือ
ความต้องการจะปฏิเสธวัตถุที่มีอยู่อย่างอิสระด้วยตัวมันเอง ประสมการณทั้งหมดจึงถูก
ลดลงมาเป็นมโนคติต่าง ๆ

เบอร์กเลย์ได้แยกความแตกต่างระหว่างจิต (นรู) กับมโนคติ (สิ่งที่ถูกรู้) ออก
เป็นสอง คือ อันหนึ่ง เป็นกัมมันตภาพ (active) และอีกอันหนึ่ง เป็นอกัมมันตภาพ (inactive)

จิตนั้นมีลักษณะกัมมันตภาพ ส่วนมโนคติมีลักษณะ เป็นอกัมมันตภาพ

เพราะฉะนั้น ภาวะของมโนคติจึง เป็นสิ่งแตกต่างจากจิต สิ่งที่แตกต่างกันจากจิตจึง
ไม่อาจเป็นอันเดียวกับจิต กล่าวคือ มโนคตินั้นไม่ใช่การ แสดงออกให้ปรากฏของจิต และ
ไม่ใช่คุณภาพหนึ่งของจิตด้วย

โลกตามทรรศนะของ เบอร์กเลย์จึงประกอบด้วย ๒ สิ่ง คือ

* George Berkeldy, The Principle of Human Knowledge,

๑. สิ่งที่เป็นกัมมันตภาพ ไก่แกว่อกจิตหรือวิญญาณ (Spirit)

๒. สิ่งที่เป็นกัมมันตภาพ ไบแกมโนคติทั้งหลาย

การที่เมอร์คเลย์ยอมรับข้อแตกต่างระหว่างจิตกับมโนคตินี้ ถือว่าเป็นจุดอันตราย

ของจิตนิยมที่เดี่ยว เพราะ

๑. การถือว่าความรูทั้งหมดเป็นมโนคติ จิตเป็นตัวผู้ นั้นหมายความว่าเราไม่อาจจะรู้จิตได้โดยมโนคติ ถ้าเป็นเช่นนั้นจำเป็นจะต้องมีจิตอื่นมารอคอยๆ ไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด

๒. ถ้าไปแยกความแตกต่างระหว่างจิตกับมโนคติอย่างเด็ดขาดแล้ว การสร้างสรรค์ (creativity) ของจิตก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะการสร้างสรรค์ของจิตนี้เองที่ทำให้มโนภาพเกิดขึ้น เพราะฉะนั้น สิ่ง (content) ที่จิตสร้างขึ้นมาก็ไม่อาจแยกจากกิริยาที่สร้าง (creative act) ของจิตได้

ปรัชญาของ เมอร์คเลย์นี้เป็นจิตนิยมเชิงอวัชวิสัยที่สมบูรณ์แบบ หรือไม่นั้นจะนำไปเปรียบเทียบกับลัทธิโยคจารย์ในบทที่ ๔ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย